

STORTINGET

Innst. 312 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:104 S (2020–2021)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Gisle Meininger Saudland og Sylvi Listhaug om å sikre rettigheter til dagpenger og sykepenger i tråd med forventet pensjonsalder i pensjonsreformen

---

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovforslag for å sikre rett til dagpenger og sykepenger for alderskull som står i arbeid og omfattes av pensjonsreformen, frem til fylte 72 år.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 12. februar 2021 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 1. mars 2021 følger vedlagt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Elise Bjørnebekk-Waagen, Lise Christoffersen, Arild Grande og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og Kristian Tønning Riise,

fra Fremskrittspartiet, Jon Georg Dale og lederen Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Sosialistisk Venstreparti, Eirik Faret Sakariassen, og fra Kristelig Folkeparti, Torill Selsvold Nyborg, viser til Representantforslag 104 S (2020–2021) om å sikre rettigheter til dagpenger og sykepenger i tråd med forventet pensjonsalder i pensjonsreformen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at utvalget som er satt ned for å evaluere pensjonsreformen, allerede har i sitt mandat å nettopp vurdere aldersgrensene i pensjonssystemet i sammenheng med en vurdering av aldersgrensene i øvrige inntektssikringsordninger.

Flertallet viser til at for å sikre et robust og forutsigbart pensjonssystem må hovedprinsippene i pensjonsreformen ligge fast over tid. På enkelte punkter er det imidlertid behov for å videreutvikle innretningen av pensjonssystemet og se på mulige justeringer for å sikre pensjonssystemets økonomiske og sosiale bærekraft.

Flertallet viser til at det i forbindelse med covid-19-pandemien har vært eksempler både på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og frilansere som er i arbeid eller driver virksomhet etter fylte 67 år, og som ikke har tilgang på inntektssikring ved bortfall av arbeidsinntekt. Selv om mange fortsatt vil ha behov for tidligpensjon, er målet at flere både jobber mer og står lenger i arbeid. Dette handler ikke bare om å oppfylle målene i pensjonsreformen, men at det er bra både for den enkelte og samfunnet når alle kan delta og inkluderes i arbeidslivet. Da må både pensjonssystemet og de øvrige folketrygdytelsene bidra til å fremme det.

Flertallet viser til at omleggingen av folketrygdens alderspensjon er grunnleggende for pensjonsre-

formen, men effekten av reformen vil avhenge av utformingen av det samlede pensjonssystemet, om supplerende pensjonsytelser støtter opp under eller motvirker målene med pensjonsreformen, og av etterspørselssiden i arbeidsmarkedet. Utvalget som er i arbeid med å evaluere pensjonsreformen, skal derfor beskrive det samlede pensjonssystemet i lys av målet om at flere skal stå lenger i arbeid.

Flertallet viser til at pensjonsreformen bygger på at den enkelte selv skal bære kostnadene ved fleksibelt uttak av pensjon. Rett til tidlig uttak av alderspensjon begrenser imidlertid ikke den enkeltes rett til ytelsene i folketrygden som skal sikre inntekt ved sykdom eller arbeidsledighet (sykepenges, arbeidsavklaringspenges, uføretrygd og dagpenger). Disse ytelsene vil i hovedsak kunne gis frem til fylte 67 år, slik at mange vil kunne ha en dobbel inntektssikring mot slutten av arbeidslivet. Mottak av disse ytelsene vil derfor innebære at den enkelte både kan utsette uttak av pensjonsrettigheter og i tillegg tjene opp ytterligere rettigheter. Utfordringen er nettopp de som står i arbeid ut over fylte 67 år.

Flertallet viser til at aldersgrensene i de øvrige folketrygdytelsene har sin bakgrunn i det gamle alderspensjonssystemet, hvor det var én allmenn pensjonsalder. I et system med fleksibelt uttak av alderspensjon vil behovet for inntektssikring ved bortfall av arbeidsinntekt variere i langt større grad. Personer som står i arbeid ut over 62 år kan både ha behov for – og forventninger om – inntektssikring ut over alderspensjon fra folketrygden. Selv om det foreløpig bare er et mindretall som står i arbeid ut over 67 år, er den gjennomsnittlige avgangsalderen i stadig økning, og det er både grunn til å forvente og ønskelig at denne utviklingen fortsetter.

Flertallet deler derfor forslagsstillernes intensjon om å sikre rettigheter til dagpenger og sykepenges i tråd med forventet pensjonsalder og de ulike årskullenes aldersgrense for kompensasjon for levealderjustering i pensjonsreformen og viser til at utvalget som er satt ned for å evaluere pensjonsreformen, allerede er i arbeid med å vurdere aldersgrensene i pensjonssystemet i sammenheng med en vurdering av aldersgrensene i øvrige inntektssikringsordninger og utviklingen i alderen hvor det er vanlig å trekke seg ut av arbeidsmarkedet.

Flertallet viser til at det første årskullet som fullt ut er omfattet av nye opptjeningsregler, er 1963-kullet. Dette kullet har fortsatt fire år igjen til aldersgrensen for tidligpensjon, men må stå i arbeid til rundt 69 og et halvt år for å kompensere for effekten av levealderjusteringen. 1985-kullet, som fyller 67 år i 2052, vil måtte stå i arbeid til rundt 72 år.

Pensjonskommisjonen skal levere sine anbefalinger allerede i mars 2022. Arbeidet mot aldersdiskriminering gjennom å justere aldersgrensene i øvrige inntektssikringsordninger i folketrygden og sikre rettighe-

ter i tråd med forventet pensjonsalder og de ulike årskullenes aldersgrense for kompensasjon for levealderjustering i pensjonsreformen var allerede godt i gang før forslagsstillerne fremmet sitt forslag.

Flertallet stiller seg bak dette arbeidet og avviser på dette grunnlag forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at alle partier med unntak av Fremskrittspartiet stod bak pensjonsreformen i 2011. En av konsekvensene av reformen er at yngre generasjoner må stå vesentlig lenger i arbeid for å oppnå om lag samme pensjon som dagens pensjonister fikk ved allmenn pensjonsalder på 67 år. Dersom pensjonsreformen skal bestå og fremstå rettfærdig, gir det behov for justeringer av aldersgrensene som ligger i folketrygdloven for rett til dagpenger ved arbeidsledighet og sykepenges ved sykefravær fra arbeid, slik at rett til ytelses gjenspeiler retten tidligere generasjoner har hatt gjennom yrkeslivet frem til pensjonsalder. Frem til nå har allmenn pensjonsalder vært 67 år. For de født etter 1963 vil avgangsalderen måtte bli om lag 72 år for å få om lag samme pensjonsytelse som dagens 67-åringes fikk ved avgang, slik pensjonsreformen er innrettet. Da bør det, etter disse medlemmers syn, være helt nødvendig å heve aldersgrensene for rett til sykepenges og dagpenger til 72 år.

Disse medlemmer har lenge kjempet imot aldersdiskriminering og har derfor arbeidet for å styrke stillingsvernet til eldre arbeidstakere. Dette medførte at Fremskrittspartiet fikk gjennomslag for å øke stillingsvernet fra 70 år til 72 år, med mål om å øke det ytterligere. Disse medlemmer viser til at alder i seg selv ikke har noen betydning for om man gjør en god eller dårlig jobb. Det at stadig flere som har helse til det, ønsker å stå lenger i arbeid, er et gode for samfunnet og bør stimuleres, ikke straffes.

På samme måte som alltid vil både leger og Nav ha et ansvar for å avdekke eventuelt misbruk av ordninger, uavhengig av hvilken ytelse brukeren mottar. Disse medlemmer legger til grunn at dette også vil ivaretas for fremtidens seniorer, dersom de mottar inntektssikringsytelses, slik det gjør for alle mottakere av ytelses hos Nav, uavhengig av alder.

Disse medlemmer registrerer at hver gang noen foreslår justeringer eller forbedringer i pensjonssystemet i Norge, blir man møtt med at dette ser pensjonskommisjonen på. Disse medlemmer peker på at det nå er ti år siden pensjonsreformen trådte i kraft, og at de første kullene som delvis omfattes av reformen, blir 67 år i år og i praksis står uten rett til dagpenger og sykepenges. Disse medlemmer mener derfor rettigheter også for disse arbeidstakerne må sikres, og at aldersdiskriminering må bekjempes.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovforslag for å sikre rett til dagpenger og sykepenger for alderskull som står i arbeid og omfattes av pensjonsreformen, frem til fylte 72 år, for så en videre økning i takt med behovet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovforslag for å sikre rett til dagpenger og sykepenger for alderskull som står i arbeid og omfattes av pensjonsreformen, frem til fylte 72 år, for så en videre økning i takt med behovet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:104 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Gisle Meininger Saudland og Sylvi Listhaug om å sikre rettigheter til dagpenger og sykepenger i tråd med forventet pensjonsalder i pensjonsreformen – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 23. mars 2021

Erlend Wiborg

leder

Heidi Nordby Lunde

ordfører

VEDLEGG

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/635-

01. mars 2021

Representantforslag 104 S (2020–2021) fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Gisle Meininger Saudland og Sylvi Listhaug om å sikre rettigheter til dagpenger og sykepenger i tråd med forventet pensjonsalder i pensjonsreformen

Innledning

Jeg viser til brev av 12. februar 2021 der arbeids- og sosialkomiteen ber om min vurdering av forslag i dokument 8:104 S (2020–2021) fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Gisle Meininger Saudland og Sylvi Listhaug om å sikre rettigheter til dagpenger og sykepenger i tråd med forventet pensjonsalder i pensjonsreformen.

Arbeids- og sosialkomiteen ber om en vurdering av følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovforslag for å sikre rett til dagpenger og sykepenger for alderskull som står i arbeid og omfattes av pensjonsreformen, frem til fylte 72 år.»

Forslagsstillerne viser til at pensjonsreformen legger til grunn at kommende seniorer er forventet å arbeide lenger enn dagens seniorer, samtidig som øvre aldersgrense for rett til dagpenger og sykepenger er holdt uendret. Før jeg kommer med min vurdering av forslaget, vil jeg først gjøre rede for regelverket for dagpenger og sykepenger for eldre arbeidstakere. Jeg vil også redegjøre for levealdersjusteringen som ble innført med pensjonsreformen, og effekten denne har for ulike årskull.

Gjeldende regelverk

Formålet med dagpenger under arbeidsløshet er å gi delvis dekning for bortfall av arbeidsinntekt ved arbeidsløshet. Retten til dagpenger faller bort når medlemmet fyller 67 år. Formålet med sykepenger er å gi kompensasjon for bortfall av arbeidsinntekt for yrkesaktive medlemmer som er arbeidsuføre på grunn av sykdom eller skade. Det ytes ikke sykepenger for personer over 70 år. For personer mellom 67 og 70 år ytes sykepenger i inntil 60 sykepengedager (12 uker). For personer under 67 år ytes sykepenger i inntil 260 dager (52 uker). Aldersgrensene har vært uendret siden pensjonsreformen ble innført fra 2011.

Pensjonsreformen innbar blant annet endringer i når en kan ta ut alderspensjon fra folketrygden. Alderspensjon kan tas ut fra 62 år, forutsatt at man har tilstrekkelig opptjening (inkludert eventuell ny AFP) til at pensjonsnivået ved 67 år minst tilsvarer minste pensjonsnivå. Fra 67 år har alle en ubetinget rett til å ta ut alderspensjon. Alderspensjon fra folketrygden kan tas ut fleksibelt fram til fylte 75 år. Uttaksreglene er nøytrale, som innebærer at årlig pensjon blir høyere jo senere den tas ut. All pensjongivende inntekt gir økt opptjening til pensjon, fram til fylte 75 år. Alderspensjon kan fritt kombineres med arbeid, og det er heller ingen avkorting av dagpenger eller sykepenger mot alderspensjon fra folketrygden.

Fra 2011 er det innført levealdersjustering av alderspensjon. Levealdersjustering innebærer at alderspensjonen blir justert etter forventet levealder for hvert enkelt årskull. Dersom levealderen i befolkningen fortsetter å øke, vil levealdersjusteringen føre til at yngre årskull får noe lavere alderspensjon ved en gitt uttaksalder. Den enkelte kan kompensere for dette ved å fortsette lenger i arbeid og utsette uttaket av pensjon. 1954-kullet, som fyller 67 år i 2021, må stå i arbeid til om lag 68 år og 2 måneder for å kompensere for effekten av levealdersjusteringen. 1963-kullet, som er det første årskullet som fullt ut er omfattet av nye opptjeningsregler, må stå i arbeid til om lag 69 og et halvt år for å kompensere for effekten av levealdersjusteringen. 1985-kullet, som fyller 67 år i 2052, vil måtte stå i arbeid til om lag 72 år for å kompensere for effekten av levealdersjusteringen.

Vurdering

Etter pensjonsreformen har sysselsettingen blant eldre økt, spesielt har avgangsalderen økt blant de som arbeider i privat sektor med AFP-avtale. Det har også vært en økning i avgangsalderen i offentlig sektor. I privat sektor uten AFP-avtale, hvor en før pensjonsreformen i utgangspunktet måtte stå i arbeid til 67 år før en kunne ta ut pensjon, har det imidlertid vært en liten nedgang i gjennomsnittlig avgangsalder. Dette må ses i sammenheng med at mange i denne gruppen etter pensjonsreformen har fått mulighet til tidlig pensjonering. Variasjonen i pensjoneringsadferden har økt; noen velger tidlig uttak og avgang, mens andre velger å stå i arbeid utover 67 år og vil dermed kompensere for hele eller deler av effekten av levealdersjusteringen.

Formålet med alderspensjon er å sikre inntekt for personer i alderdommen og å legge til rette for en fleksibel og gradvis overgang fra arbeid til pensjon. Med gjeldende regelverk vil øvrige inntektssikringsordninger i folketrygden kunne ytes fram til det foreligger en ubetinget rett til uttak av alderspensjon (67 år), og alle som ikke er i stand til å forsørge seg selv gjennom

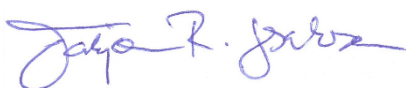
eget arbeid er dermed sikret inntekt. Rett til tidlig uttak av alderspensjon begrenser heller ikke den enkeltes rett til sykepenger og dagpenger, og mange vil dermed kunne ha en dobbel inntektssikring mot slutten av arbeidslivet som medfører at en fram til fylte 67 år slipper å tære på egen pensjonsbeholdning dersom en rammes av sykdom eller arbeidsledighet. Mottak av dagpenger og sykepenger etter fylte 62 år innebærer også at den enkelte tjener opp ytterligere pensjonsrettigheter.

Aldersgrensene i de øvrige folketrygdytelsene har sin bakgrunn i det gamle alderspensjons-systemet hvor det var én allmenn pensjonsalder. I et system som åpner for fleksibelt uttak av alderspensjon vil behovet for inntektssikring ved bortfall av arbeidsinntekt variere i langt større grad. Personer som står i arbeid utover 62 år kan både ha behov for – og forventninger om – inntektssikring utover alderspensjon fra folketrygden. En vurdering av arbeidsdelingen mellom folketrygdens alderspensjon og øvrige livsoppholdsytelser innebærer avveininger av til dels motstridende hensyn. Gevinsten av å utsette uttak av alderspensjon med ett år anslås til om lag 7,5 prosent høyere årlig pensjonsytelse (avhengig av individuelle forhold som opptjeningsgrunnlag, fødselsår og alder for uttak). En person som ellers ville hatt avgang fra arbeidslivet og startet uttak av alderspensjon ved 62 år, vil altså få om lag 15 prosent høyere alderspensjon per år dersom vedkommende får innvilget dagpenger ved 62 år og utsetter uttaket av alderspensjon fram til dagpengeperioden på to år utløper.

Det er viktig at inntektssikringsordningene støtter oppunder arbeidslinja, og at øvre aldersgrense for mottak av disse ytelsene ikke er høyere enn det som er en vanlig avgangsalder fra arbeidslivet. Foreløpig står mindretall i arbeid til 67 år, og det vil etter min vurdering være for tidlig å øke aldersgrensene nå. Jeg er imidlertid enig med forslagsstillerne i at gjeldende aldersgrenser kan framstå som urimelig lave dersom yngre årskull står vesentlig lenger i arbeid enn dagens seniorer.

Eventuelle endringer i aldersgrensene i folketrygden vil kunne gi betydelige budsjett-konsekvenser, og betydelige utslag for den enkeltes pensjonsnivå. Slike endringer krever derfor en grundig utredning. Regjeringen har nedsatt et utvalg som skal evaluere pensjonsreformen. I utvalgets mandat heter det at utvalget «(...) skal vurdere aldersgrensene i pensjonssystemet i sammenheng med en vurdering av aldersgrensene i øvrige inntektssikringsordninger og utviklingen i alderen hvor det er vanlig å trekke seg ut av arbeidsmarkedet.» Utvalget skal levere sin innstilling mars 2022. Jeg vurderer det som hensiktsmessig å avvente utvalgets innstilling på dette punktet, framfor å ha en parallell utredning av folketrygdens aldersgrenser.

Med hilsen

Torbjørn Røe Isaksen

